

FIȘA DISCIPLINEI

ANUL UNIVERSITAR 2020-2021

1. Date despre program

1.1 Instituția de învățământ superior	Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca
1.2 Facultatea	Facultatea de Teologie Ortodoxă
1.3 Departamentul	Teologie Ortodoxă
1.4 Domeniul de studii	Teologie
1.5 Ciclul de studii	Licență
1.6 Programul de studiu / Calificarea	Teologie Ortodoxă Pastorală

2. Date despre disciplină

2.1.Denumirea disciplinei	Istoria Bisericească Universală (III)			2.2. Cod disciplină	OLR4443		
2.3. Titularul activității de curs	Pr. Lect. univ. dr. Bogdan Ivanov						
2.4. Titularul activității de seminar	Pr. Lect. univ. dr. Bogdan Ivanov						
2.5. Anul de studiu	II	2.6. Semestrul	1	2.7. Tipul de evaluare (E/C/VP)	C	2.8. Regimul disciplinei	DF

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1 Număr de ore pe săptămână	3	Din care: 3.2 curs	2	3.3 seminar	1
3.4 Total ore din planul de învățământ	42	Din care: 3.5 curs	28	3.6 seminar/laborator	14
Distribuția fondului de timp:					ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe					10
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					8
Pregătire seminarii/laboratoare, teme, referate, portofolii și eseuri					10
Tutoriat					2
Examinări					2
Alte activități: vizite în biblioteci, arhive și pe teren					1
3.7 Total ore studiu individual	33				
3.8 Total ore pe semestru	75				
3.9 Numărul de credite	3				

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1 de curriculum	<ul style="list-style-type: none"> • Cunoașterea istoriei bisericești din perioada Evului mediu
4.2 de competențe	<ul style="list-style-type: none"> • Capacitatea de interpretare a izvoarelor. • Cunoașterea problemelor fundamentale ale Istoriei bisericești și a raporturilor acesteia cu istoria profană

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1 De desfășurare a cursului	<ul style="list-style-type: none"> • Prezența minim 70%, cu materialele didactice specifice indicate de profesor. • Telefoanele mobile se țin închise pe toată durata cursului și a examenului.
5.2 De desfășurare a seminarului/laboratorului	<ul style="list-style-type: none"> • Pentru predarea cu întârziere a portofoliului de seminar, acesta va fi depunctat cu 0.5 pct./zi de întârziere. • Nepredarea la termen a portofoliului de seminar atrage neprimirea la examen. • Plagierea lucrării de seminar atrage după sine respingerea lucrării și nepromovarea examenului.

6. Competențele specifice acumulate

Competențe profesionale	<ul style="list-style-type: none"> • Să demonstreze capacitatea situării în timp și spațiu a evenimentelor și personalităților istorice. • Să demonstreze capacitatea de a integra în discursul propriu cunoștințele istorice dobândite. • Să stăpânească metodologia interpretării documentelor istorice. • Să aibă posibilitatea de dialog și înțelegere a fenomenului istoric.
Competențe transversale	<ul style="list-style-type: none"> • Să aibă posibilitatea de a folosi cunoștințele istorice în domeniul activității viitoare. • Să aibă capacitatea de relaționare și de conexare a cunoștințelor de istorie bisericească pentru realizarea dialogului ecumenic și interreligios.

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	<ul style="list-style-type: none"> • Să-l introducă pe student în domeniul istoriei bisericești și al fenomenului istoric.
7.2 Obiectivele specifice	<ul style="list-style-type: none"> • Să-l facă pe student să cunoască problemele fundamentale ale istoriei bisericești. • Să înțeleagă și să conștientizeze consecințele evenimentelor istorice pentru lumea contemporană. • Să dezvolte capacități de realizare și conducere a unui dialog interconfesional, ecumenic și interreligios.

8. Conținuturi

8.1 Curs	Metode de predare	Observații
<i>Situația generală a Bisericii în evul mediu. Vechile patriarhate orientale. Bisericile</i>	prelegere, dezbateri sau discuție colectivă	2 prelegeri

<i>necalcedoniene. Bisericile ortodoxe naționale: bulgară, sârbă, română și rusă</i>		
<i>Cruciadele</i>	prelegere, dezbateri sau discuție colectivă	2 prelegeri
<i>Încercări de refacere a unității bisericești dintre Răsărit și Apus în sec. XI-XIV. Sinoadele Unioniste</i>	prelegere, dezbateri sau discuție colectivă	2 prelegeri
<i>Biserica apuseană în sec. XI-XIII. Creșterea și delinul puterii papale.</i>	prelegere, dezbateri sau discuție colectivă	1 prelegere
<i>Cearța pentru investitură</i>	prelegere, dezbateri sau discuție colectivă	1 prelegere
<i>Captivitatea papală de la Avignon. Marea Schismă Occidentală</i>	prelegere, dezbateri sau discuție colectivă	1 prelegere
<i>“Unirea florentină” din 1439</i>	prelegere, dezbateri sau discuție colectivă	2 prelegeri
<i>Controverse, erezii și schisme în Apus. Doctrină și practici noi</i>	prelegere, dezbateri sau discuție colectivă	2 prelegeri
<i>Prereformatorii: Wicliffe, Huss, Savonarola</i>	prelegere, dezbateri sau discuție colectivă	1 prelegere

Bibliografie

Bibliografia obligatorie:

- Pr. prof. Ioan Rămureanu, Pr. Prof. Milan Šesan, Pr. Prof. Teodor Bodogae, *Istoria bisericească universală*, vol. II, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române (EIBMBOR), București, 1993;
- Pr. Prof. Nicolae Chifăr, *Istoria creștinismului*, vol. II, Editura Universității „Lucian Blaga”, Sibiu, 2008;
- Pr. Prof. Ioan-Vasile Leb, *Istoria creștinismului în epoca modernă și contemporană*. Curs dactilografiat, Cluj-Napoca, 2012;
- Pr. Prof. Viorel Ioniță (coord.), *Teologia ortodoxă în secolul al XX-lea și la începutul secolului al XXI-lea*. Editura Basilica a Patriarhiei Române, București, 2011.

Bibliografie opțională:

A. BISERICĂ ȘI SOCIETATE ÎN EUROPA MEDIEVALĂ

1. BERSTEIN, Serge, MILZA, P., *Istoria Europei* vol. II. De la Imperiul Roman la Europa (secolele V-XIV), traducere de Monica Timu, Editura Institutului European, Iași, 1998.
2. BERSTEIN, Serge, MILZA, P., *Istoria Europei* vol. III. State și identități europene (secolul XIV-1815), traducere de Monica Timu, Editura Institutului European, Iași, 1998.
3. BLOCH, Marc, *Societatea feudală*, vol. I, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1996.
4. BRĂTIANU, Gheorghe I., *Adunările de stări în Europa și în Țările Române în evul mediu*, Editura Enciclopedică, București, 1996.
5. GOFF, Jacques Le, *Evul Mediu și nașterea Europei*, traducere de Giuliano Sfichi și Marius Roman, Editura Polirom, Iași, 2005.
6. RUNCIMAN, Steven, *Vecerniile siciliene. O istorie a lumii mediteraneene spre sfârșitul secolului al XIII-lea*, traducere de Mihai Moroiu, Editura Enciclopedică, București, 1993.

7. ZIMMERMANN, Harald, *Veacul întunecat*, traducere de Johana Henning și Anca Mihăilescu, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1983.

8. ZIMMERMANN, Harald, *Papalitatea în Evul Mediu. O istorie a pontifilor romani din perspectiva istoriografiei*, traducere de Ciprian Adine Dincă, Editura Polirom, Iași, 2004.

B. CRUCIADELE

1. CĂZAN, Florentina, *Cruciadele. Momente de confluență între două civilizații și culturi*, Editura Academiei Române, București, 1990.

2. FLORI, Jean, *Război sfânt, jihad, cruciadă*, Editura Cartier, Chișinău, 2003.

3. MAALOUF, Amin, *Cruciadele văzute de arabi*, Ed. Tritonic, București, 2008.

4. MORRISSON, Cécile, *Cruciadele*, traducere de Răzvan Junescu, Editura Meridiane, București, 1998.

C. EVUL MEDIU ȘI NOUA SPIRITUALITATE:

1. BARTHELEMY Dominique, *Anul o mie și pacea lui Dumnezeu*, Editura Polirom, Iași, 2002.

2. DELUMEAU, Jean, *Liniștiți și ocrotiți. Sentimentul de securitate în Occidentul de altădată*, vol. 1, traducere de Laurențiu Zoicaș, Editura Polirom, Iași, 2005.

3. DELUMEAU, Jean, *Liniștiți și ocrotiți. Sentimentul de securitate în Occidentul de altădată*, vol. 2, traducere de Laurențiu Zoicaș, Editura Polirom, Iași, 2005.

4. DELUMEAU, Jean, *Mărturisirea și iertarea*, traducere de Ingrid Ilinca, Editura Polirom, Iași, 1998.

5. DELUMEAU, Jean, *Păcatul și frica. Culpabilitatea în Occident. Secolele XIII-XVIII*, vol. 1, traducere de Ingrid Ilinca, Cora Chiriac, Mihai Ungurean și Liviu Papuc, Editura Polirom, Iași, 1998.

6. DELUMEAU, Jean, *Păcatul și frica. Culpabilitatea în Occident. Secolele XIII-XVIII*, vol. 2, traducere de Ingrid Ilinca, Cora Chiriac, Mihai Ungurean și Liviu Papuc, Editura Polirom, Iași, 1998.

7. DUBY, Georges, *Anul 1000*, Editura Polirom, Iași, 1996.

8. DUBY, Georges, *Cele trei ordine sau imaginarul feudalismului*, traducere de Elena-Natalia Ionescu și Constanța Tănăsescu, Editura Meridiane, București, 1998.

9. ESLIN, Jean-Claude, *Dumnezeu și puterea: Teologie și politică în Occident*, traducere de Tatiana Petrache și Irina Floare, prefață de Tatiana Petrache, Editura Anastasia, București, 2001.

10. FOCILLON Henri, *Anul o mie*, Editura Meridiane, București, 1971.

11. PAUL Jaques, *Biserica și cultura în Occident*, Editura Meridiane, București, 1996.

12. SCHMITT, Jean-Claude, *Rățiunea gesturilor în Occidentul medieval*, traducere de Diona Marțian, Editura Meridiane, București, 1998.

13. VAUCHEZ, Andre, *Spiritualitatea Evului Mediu occidental, secolele VIII-XII*

14. Traducere de Doina Marian și Daniel Barbu Postfață de Daniel Barbu, Editura Meridiane, București, 1994.

15. HUIZINGA, Johan, *Amurgul Evului Mediu, Studiu despre formele de viață și de gândire din secolele al XIV-lea și al XV-lea în Franța și în Tarile de Jos*, Editura Humanitas, București, 2002.

16. GOFF, Jacques Le, *Imaginarul medieval*, Editura Meridiane, București, 1991.

17. STOYANOV, Yuri, *Tradiția ascunsă a Europei. Istoria secretă a ereziei creștine în evul mediu*, Editura Polirom, Iași, 1999.

D. OAMENI, LOCURI ȘI INSTITUȚII

1. BLOCH, Marc, *Regii taumaturgi. Studiu despre caracterul supranatural atribuit puterii regale, în special în Franța și în Anglia*, prefață de Jacques le Goff, traducere de Val Panaitescu, Iasi, Editura Polirom, 1997.

2. GINZBURG, Carlo, *Istorie nocturnă. O interpretare a sabatului*, Editura Polirom, Iași, 1996.

3. GOFF, Jacques Le, *Negustorii și bancherii în Evul Mediu*, Editura Meridiane, București, 1994.

4. GOFF, Jacques Le, *Intelectualii în Evul Mediu*, Editura Meridiane, București, 1994.

5. GOFF, Jacques Le (coordonator), *Omniul Medieval*, traducere de Ingrid Ilinca și Dragos Cojocaru, postfață de Alexandru-Florin Platon, Editura Polirom, Iași, 1999.

6. GOFF, Jacques Le, *Sfântul Francisc de Assisi*, traducere de Mihai Ungurean, Editura Polirom, Iași,

2000.

7. LADURIE, Emmanuele Leroy, *Montalliou, sat occitan de la 1294 până la 1324*, vol. 1, Editura Meridiane, București, 1992.

8. LADURIE, Emmanuele Leroy, *Montalliou, sat occitan de la 1294 până la 1324*, vol. 2, Editura Meridiane, București, 1992.

9. PASTOUREAU Marcel, *O istorie simbolică a Evului Mediu Occidental*, traducere din limba franceză de Em. Galaicu Păun, Editura Cartier, Chișinău, 2004.

E. LUMEA BIZANTINĂ:

1. AHRWEILER, Hélène, *Ideologia politică a Imperiului Bizantin*, traducere de Cristina Jinga, postfață de Nicolae Serban Tanasoca, Bucuresti, Editura Corint, 2002.

2. BĂBUȘ, Emanoil, *Bizanțul, istorie și spiritualitate*, Editura Sofia, București, 2003.

3. BREHIER, Louis, *Civilizația bizantină*, traducere din limba franceza de Nicolae Spinescu, Editura Stiințifică, Bucuresti, 1994.

4. BREZEANU, Stelian, *O istorie a Bizanțului*, editura Merona, București, 2004.

5. CHRYSOSTOMOS (Arhiepiscop), *Relațiile dintre ortodocși și catolici de la cruciada a IV-a până la controversa isihastă*, traducere de Raluca Popescu și Mihaela Precup, Editura Vremea, București, 2001.

6. NICOL, Donald M., *Împăratul fără de moarte. Viata și legenda lui Constantin Paleologul, ultimul împărat al romanilor*, Editura Polirom, Iași 2003.

7. OSTRUMOV, Ivan, *Sinodul de la Ferrara – Florența (1438-1439)*, Editura Scara, Bucuresti, 2002.

8. RUNCIMAN, Steven, *Căderea Constantinopolului 1453*, ed. II, traducere de Alexandru Elian, Editura Enciclopedică, București, 1991.

9. TENACE, Michelina, *Creștinismul bizantin. Istorie, teologie și tradiții monastice*, traducere din italiană de Al. Cistelecan, Editura Cartier, Chișinău, 2005.

F. ARTA ȘI FILOSOFIA EVULUI MEDIU:

1. DUBY, Georges, *Arta și societatea 980-1420*, vol 1, Editura Meridiane, București, 1987.

2. DUBY, Georges, *Arta și societatea 980-1420*, vol 2, Editura Meridiane, București, 1987.

3. GILSON, Étienne, *Filosofia în evul mediu*, Editura Humanitas, București, 1995.

4. PANOFKY, Erwin, *Arhitectură gotică și gândire scolastică*, Editura Anastasia, București, 1999.

G. CUM VĂ PLACE ISTORIA?

1. BLOCH, Marc, *Pledoarie pentru istorie*, în românește de George Cipăianu, Editura Tribuna, Cluj-Napoca, 2007.

2. COMBY, Jean, *Să citim istoria Bisericii*, vol. 1, traducere de Mihaela Voicu și Mariana Petrișor, Editura Arhiepiscopiei Romano-Catolice, București, 1999.

3. COMBY, Jean, *Să citim istoria Bisericii*, vol. 2, traducere de Mihaela Voicu și Mariana Petrișor, Editura Arhiepiscopiei Romano-Catolice, București, 1999.

4. DELUMEAU, Jean, *În așteptarea zorilor. Un creștinism pentru mâine*, traducere de Giuliano Sfichi, Editura Polirom, Iași, 2006.

5. GUARDINI, Romano, *Sfârșitul modernității. O încercare de orientare*, traducere de Ioan Milea, Editura Humanitas, București, 2004.

6. PELIKAN, Jaroslav, *Iisus de-a lungul secolelor. Locul lui în istoria culturii*, traducere din engleză de Silvia Palade, Editura Humanitas, București, 2000.

7. PELIKAN, Jaroslav, *Fecioara Maria de-a lungul secolelor*, traducere din engleză de Silvia Palade, Editura Humanitas, București, 1996.

8.2 Seminar

De la Antichitatea Târzie la Evul Mediu timpuriu: dezbaterea elementelor care definesc acest spațiu de tranziție; geografia lumii medievale timpurii, evenimente.

Metode de predare

dezbatere sau discuție colectivă

Observații

2 seminarii

<i>Cruciada: fenomenul cruciat, implicații spirituale și politice, dialogul dintre Occident și Orient.</i>	dezbateri sau discuție colectivă	2 seminarii
<i>Evul mediu și noua spiritualitate: Laicii în viața religioasă, Dilemele Bisericii medievale: Nașterea purgatoriului, Conciliarismul, Schisma, Erezia.</i>	dezbateri sau discuție colectivă	2 seminarii
<i>Dialogul dintre Occident și Răsărit în veacul al XII-lea: ambianța dintre creștini, încercări de refacere a unității creștine, încercări de uniri particulare, conciliul de la Lyon 1274.</i>	dezbateri sau discuție colectivă	2 seminarii
<i>Arta Evului Mediu: o lume se exprimă prin artă; continuități și discontinuități cu lumea antichității; de la romanic la gotic.</i>	dezbateri sau discuție colectivă	2 seminarii
<i>Unirea Bisericilor în viziunea bizantinilor: temerile bizantine față de unire Mihail VIII Paleologul și Conciliul de la Lyon, reacția bizantinilor în fața Unirii, Conciliul de la Ferrara-Florența (1438-1439).</i>	dezbateri sau discuție colectivă	2 seminarii
<i>Criza lumii medievale târzii: războiul, ciuma, Schisma din Apus, ultimele încercări de unire, Căderea Constantinopolului.</i>	dezbateri sau discuție colectivă	2 seminarii
<p>Bibliografie</p> <ul style="list-style-type: none"> • ESTE IDENTICĂ CU CEA DE LA CURS 		

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

<ul style="list-style-type: none"> • Conținuturile unităților de învățare au fost elaborate în urma consultării specialiștilor pe disciplină din facultățile de profil, pe baza Programei analitice aprobate la nivelul Patriarhiei Române. De asemenea, au fost luate în calcul așteptările principalilor angajatori ai absolvenților acestei specializări: structurile eclesiale, structurile de asistență socială, structurile din domeniul educațional.
--

10. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finală
10.4 Curs	<ul style="list-style-type: none"> • Cunoașterea evenimentelor, problemelor și a personalităților din istoria Bisericii • Demonstrarea competențelor reale de înțelegere a semnificației 	EXAMEN condiționat de: <ul style="list-style-type: none"> • Prezentările lucrărilor pe parcursul ultimelor săptămâni din semestru • predarea lucrării de seminar. • activitatea la 	75%

	evenimentelor istorice. • Identificarea principalelor etape din istoria Bisericii creștine în epoca studiată.	seminar RESTANȚE	
10.5 Seminar/laborator	• Înțelegerea și însușirea problematicii tratate la curs și seminar. • Capacitatea de a integra într-un discurs interpretativ propriu temele teologice și istorice discutate. • Respectarea standardelor pentru lucrările cu caracter științific, coerența în abordarea tematică, atingerea unui nivel al gândirii și al exprimării sintetice.	Prezentarea unui portofoliu care va conține: recenzia unei cărți alese din lista generală și a unui eseu, alcătuit pe marginea unui idei centrale desprinse în urma lecturii cărții etc. Portofoliul se predă la ultima întâlnire de curs din ianuarie 2021	25%
10.6 Standard minim de performanță			
• Să demonstreze capabilitatea situării în timp și spațiu a evenimentelor și problemelor de istorie a Bisericii.			

Data completării

Semnătura titularului de curs

Semnătura titularului de seminar

2 Mai 2020

Data avizării în departament

Semnătura directorului de departament

.....

.....